

je ta »človek in pol« Rihard — mož, kateremu je odkritosrčnost nad vse. Iz njegove velike ljubezni do resnice izvira ona brezobzirnost, ki ne dirne neprijetno samo njegovega obližja, temveč često tudi čitatelja. Seveda, ako se zavemo, s kom imamo opraviti, smo mu takoj zopet dobri, in čim bolj se seznanjamo z njim, tem simpatičnejši nam postaja. Tega svojega junaka se je oklenil pisatelj z vso ljubeznijo svoje umetniško čuteče duše in posrečilo se mu je, ustvariti podobo, ki stoji kakor iz mramorja izklesana pred nami. Samo ena potezica v njegovem značaju se bo zdela nemara marsikomu nekoliko neverjetna. Kako si je razlagati njegovo ravnodušnost in hladnokrvnost spričo dejstva, da se mu je izneverila izvoljenka, če jo je namreč tako resnično in tako goreče ljubil, kakor se mora misliti pri tako vrlem značaju, kakršen je on? Ljubezen stre najmočnejšega junaka! No, spominjam se, da sem čital nekje v Mantegazzu: »Ne bodi ljubosumen! Zaupaj bitju, katero ljubiš, ako pa se uveriš, da te vara, zatri hipoma ljubezen!« Torej je vendar možno, da se ljubezenski plamen tako hitro upihne! Takemu fiziologu, kakršen je slavni Italijan, smemo že verjeti! In morda je baš sposobnost, storiti kaj takega, značilna poteza v značaju ljudi, kakršen je Rihard! . . .

Priznati pa moram, da sem pričakoval drugačnega konca v povesti, nego nam ga je privoščil pisatelj. Začetek XV. poglavja me je nemalo iznenadil. Mislil sem, da Kornelija in Plesich nikdar ne postaneta mož in žena, ampak da bode ono ljubezensko razmerje med njima pač trajalo nekaj časa, pa da Kornelija še o pravem času spozna svojo veliko zmoto. Mislil sem, da uniči Plesicha Rihard sam s svojo duhovitostjo, seveda samo moralno. Potem bi se lahko reklo tudi, da je bila ona ravnodušnost, o kateri je zgoraj govor, posledica samozavestnosti njegove. Tako pa stopi Rihard proti koncu povesti nekako v ozadje. Plesicha ugonobe drugi, in sicer fizično. Na Rihardovo mesto stopi hkratu Julij, čigar kruti značaj se mi vidi premalo motiviran. Ta Julij je pač nekak »nadčlovek« v Nietzschejevem zmislu! In Plesich, na katerega račun bi se čitatelj rad še malo pozabaval, postane iz smešnega naenkrat tragičen junak! Kajti, komu bi se ne smilil, ko se je zaklelo toliko krutih ljudi zoper njega: Julij, gospa Fliederjeva in denuncijant Bratuž?

No, pisatelj je hotel na Plesichu pokazati, da se iz takega slabotneža lahko vse naredi, zato mu je dal tak konec. Sploh ima ves roman idejo, katere pa ni treba šele razkrivati, ker je dovolj jasno izražena.

To, kar se vidi na umotvoru meni napačno, so zgolj malenkosti, ki izginejo spričo mnogoštevilnih vrlin. Saj celo solnce ni brez peg! Vsekakor nam je pokazal Šorli s tem svojim delom, v katerem se nahaja toliko dobrih misli, toliko humorja in dovtipa, toliko sarkazma, grenke ironije, kritike in pereče satire, da nam ima še premnogo povedati in da smemo še mnogo krasnih reči pričakovati od njega.

Ni še dolgo, kar mi je pisala odlična slovenska pisateljica z ozirom na Šorlijeve povesti v letošnjem »Zvonu«: »Tisti Šorli meni tako ugaja! Tako ali podobno vzklikne pač še marsikdo, ko prebere to največje delo Šorlijevo!

Naslovni karakteristični list knjige je delo našega znanega slikarja J. Vavpotiča.

Dr. Fr. Zbašnik.

»Slovenska Matica« nam je doposlala sledeče svoje publikacije za l. 1902.:

I. Ant. Knezova knjižnica: Zbirka zabavnih in poučnih spisov, IX. zv. Ta nad 10 pol obsegajoča knjiga prinaša Iv. Cankarjev roman »N a K l a n c u«.

II. »Zabavna knjižnica«, XIV. zvezek. Vsebina: »Učenjak«, veseloigra v treh dejanjih, spisal dr. Fr. Detela. »Sami med seboj«, dramatični prizor, spisal F. J. Doljan. — III. Zabavna knjižnica. XV. zvezek. Vsebina: 1. »Pogreb«, slika iz življenja koroških Slovencev, spisal F. J. Doljan. 2. »Brez volje«, spisal Pankracij Gregorc. 3. »Črtice«, spisal Fr. Ks. Meško. — IV. Zbornik znanstvenih in poučnih spisov, IV. zv. Za »Zbornik« so prispevali sledeči gg. pisatelji: dr. Ivan Prijatelj, Pavel Grošelj, Ivan Šubic, Ivan Steklasa, Dragotin Wenger, Peter Bohinjec, Evgen Lah. Razen tega nahajamo v tej knjigi dr. K. Glaserjevo »Bibliografijo slovensko«. — V. Letopis »Slovenske Matice« za leto 1902.

Profesorja Orožna knjiga »Vojvodina Kranjska« se je zakasnila, kar je tudi vzrok, da se še ni moglo pričeti z razpošiljatvijo knjig-poverjeništvom. Natančnejšo oceno doposlanih nam knjig prinesemo pozneje.

»Slovenska Šolska Matica« je izdala za leto 1902. sledeče knjige:

1. Pedagoški Letopis, II. zvezek, uredila H. Schreiner in V. Bežek. Vsebina »Pedagoškega Letopisa« je raznovrstna in obsega sledeče razprave: Dr. J. Bezjak: Nemščina kot drugi deželni jezik; dr. Jos. Tomišek: Grščina; L. Lavtar: Računstvo; Fr. Orožen: Zemljepisje; Jožef Schmorranzer: Prostorčno risanje; dr. J. Bezjak: Kernova teorija o osebkju in povedku; M. J. Nerat: Statistika ljudskih šol l. 1870., 1880. in 1890.; Jakob Dimnik: Teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učiteljskih skupščinah l. 1902.; Fr. Gabršek: Poročilo o delovanju »Slovenske Šolske Matice« l. 1902.; nato sledi imenik upravnega odbora in društvenikov. 2. Učne slike k ljudskošolskim berilom. Prvi del: Učne slike k berilom v Začetnici in v Abecednikih, uredila H. Schreiner in V. Bežek. 3. Realna knjižnica. Zbirka učne snovi za pouk v realijah na ljudskih šolah. Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje I. del. Zgodovinska učna snov za ljudske šole, drugi snopič.

O teh knjigah izpregovorimo v našem listu prilično kaj več.

Slovenska knjižnica 115—120. Henrik Sienkiewicz: »Križarji«, zgodovinski roman v štirih delih, poslovenil Podravski. V Gorici 1902. Tiska in zalaga »Goriška Tiskarna« A. Gabršček. Cena?

To je drugi veliki roman velikega Poljaka, ki ga je izdala podjetna, s potrebo časa vedno računajoča »Goriška Tiskarna«. Prevod romanov »Quo vadis?« in »Križarji« je prelepa poklonitev slovenskemu občinstvu in želeti je le, da bi se tega tudi docela zavedalo in pridno segalo po teh knjigah, ki nudijo starim in mladim toliko izrednega duševnega užitka.

—k.

Mali vitez (Pan Volodijevski). Tvrdba Kleinmayr & Bamberg je razposlala 7. in 8. sešitek slovenskega prevoda tega Sienkiewiczzevega romana.

Matica Hrvatska za leto 1902. I. Šišić Ferdo, Vojvoda Hrvoje Vukčić Hrvatinić i njegovo doba (1350.—1416.), IV + 288 str. 8°. Z enim tlorisom in zemljevidom ter štirimi rodoslovnimi tablami. — Ta zgodovinska monografija nam po arhivskih virih slika velezanimivo in preburno dobo bosenske povesti neposredno pred prihodom Turkov v deželo, ko sta se napoljsko-beneško-italijanska sila in pa moč ogrskega kralja Žige trgali za oblast ob Vrbasu. Tekmeca sta morala računati še s tretjim činiteljem, z domačimi hrvatsko-srbskimi, ponosno-silnimi velikaši in »pravi i vjerni predstavnik močne